

Η ιστοσελίδα και το Facebook στην Ενημέρωση για την Αφασία

ΕΥΓΕΝΙΑ Π. ΚΟΥΚΗ¹, ΜΑΡΙΑ Ε. ΚΟΣΜΙΔΟΥ¹, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΠΡΩΙΟΥ*

Περίληψη

Τόσο οι επαγγελματίες υγείας, όσο και ο γενικός πληθυσμός χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών σχετικά με ζητήματα υγείας. Υποστηρίζεται ότι το διαδίκτυο παρέχει πληροφορίες που συμβάλλουν στην έγκαιρη ενημέρωση και τη λήψη αποφάσεων για ζητήματα υγείας. Οι επαγγελματίες υγείας που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ωφελούνται τόσο στη διάγνωση και την επιλογή θεραπείας, αλλά και στη δικτύωση και την προώθηση ιδεών, όσο τείνουν να είναι νεότεροι σε ηλικία. Στην παρούσα έρευνα, ενημερώθηκε η ιστοσελίδα της Αφασικής Ομάδας Θεσσαλονίκης, και δημιουργήθηκε η αντίστοιχη σελίδα στο Facebook. Στο δείγμα συμπεριλήφθηκαν 85 επαγγελματίες υγείας και 85 άτομα του γενικού πληθυσμού από τις πόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο 19 ερωτήσεων με εξάβαθμη κλίμακα τύπου Likert για την αξιολόγηση των δυο σελίδων, το οποίο συμπλήρωσαν οι συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι 76% από τους επαγγελματίες υγείας και 57% από την ομάδα ελέγχου θεώρησαν την ιστοσελίδα χρήσιμη πηγή πληροφοριών. Επίσης, 65% από τους επαγγελματίες υγείας και 51% της ομάδας ελέγχου αξιολόγησαν την σελίδα στο Facebook ως χρήσιμη. Το να γνωρίζει ο συμμετέχων κάποιο άτομο με τη διαταραχή συσχετίστηκε στατιστικώς σημαντικά με την αναφερόμενη από τους συμμετέχοντες συχνότητα μελλοντικών επισκέψεων στην ιστοσελίδα και τη σελίδα στο Facebook ($r=0.508$, $p<0.01$, και $r=0.351$, $p<0.01$, αντίστοιχα). Παρά τους περιορισμούς που μπορεί να την χαρακτηρίζουν, η παρούσα έρευνα είναι μια από τις πρώτες προσπάθειες για παροχή πληροφοριών σχετικά με την αφασία στον ελληνικό γενικό πληθυσμό και τους επαγγελματίες υγείας.

Λέξεις-Κλειδιά: αφασία, πληροφορίες υγείας, ιστοσελίδα, επαγγελματίες υγείας, σελίδα στο Facebook

¹Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα

* Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Εγνατία Οδός 156, 54636, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα Email: hproios@uom.gr

Τηλέφωνο: +30 6947206466, 2310 891630

Εισαγωγή

Η αφασία είναι η διαταραχή της κατανόησης ή της παραγωγής του λόγου. Τα άτομα με αφασία μπορούν να παρουσιάσουν άλλες συνοδές διαταραχές, όπως απραξία και δυσαρθρία, καθώς και δυσκολία στην κατάποση. Η κοινότερη αιτιολογία είναι τα αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια, και η αφασία μπορεί να εμφανιστεί με διάφορους τύπους, που διαφέρουν ως προς το βαθμό αναπηρίας και ως προς τις δυσκολίες στην επεξεργασία αισθητηριακών πληροφοριών, της γραφής και της ανάγνωσης. Τα άτομα που προσφεύγουν στο διαδίκτυο και το για την εύρεση πληροφοριών σε σχέση με την αποκατάσταση της διαταραχής και την απαραίτητη συμβουλευτική, συνήθως βρίσκουν άφθονες πληροφορίες. Παρ' όλα αυτά, σπάνια βρίσκει κάποιος αξιόπιστες και χρήσιμες πληροφορίες σε ελληνικές ιστοσελίδες, ή το Facebook.

Σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου για γενικότερα θέματα υγείας, σε μια έρευνα στην Αμερική, οι έφηβοι ανέφεραν την αναζήτηση πληροφοριών υγείας ως τον τρίτο σημαντικότερο λόγο χρήσης του διαδικτύου σε ποσοστό 31%. Πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες (61%) χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο τουλάχιστον μια φορά για το συγκεκριμένο ζήτημα (Fox & Jones, 2008, όπως αναφέρεται στους Lenhart, Purcell, Smith, & Zickuhr, 2010). Μια άλλη έρευνα για το Pew Internet Institute έδειξε ότι το 75-80% των ατόμων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο αναζητούν σε αυτό πληροφορίες για ζητήματα υγείας (Fox, 2008).

Μια έρευνα στη Σαουδική Αραβία έδειξε ότι 58% από τους 801 συμμετέχοντες αναζητούσαν στο διαδίκτυο πληροφορίες για ζητήματα υγείας, και 84% θεωρούσαν το διαδίκτυο χρήσιμη πηγή τέτοιων πληροφοριών. Επιπροσθέτως, 53% εκτίμησαν τις πληροφορίες στο διαδίκτυο ως ολοκληρωμένες, και 17% θεωρούσε κάθε πληροφορία για ζητήματα υγείας στο διαδίκτυο ως αξιόπιστη. Τέλος, 76% των συμμετεχόντων είχε αναζητήσει την πάθηση κάποιου μέλους της οικογένειάς του στο διαδίκτυο (AlGhamdi & Moussa, 2012). Τα ευρήματα αυτά είναι συνεπή με μια παλαιότερη έρευνα, που έδειξε ότι 54% των συμμετεχόντων έψαχνε πληροφορίες για ζητήματα υγείας με στόχο να ενημερωθούν για την πά-

θηση γνωστών τους ατόμων (Cline & Haynes, 2001).

Το διαδίκτυο είναι σημαντική πηγή πληροφοριών υγείας και για φροντιστές ατόμων με χρόνιες παθήσεις. Συμβάλλει στην εύρεση υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας, και στην εύρεση χρήσιμων συμβουλών και υποστήριξης. Σε μια σχετική έρευνα, περισσότεροι από τους μισούς φροντιστές ασθενών (58%) ανέφεραν ότι βρήκαν τις πιο σημαντικές πληροφορίες στο διαδίκτυο. Οι συμμετέχοντες έψαχναν κυρίως ιατρικές συμβουλές, ομάδες υποστήριξης, ιστοσελίδες νοσοκομείων, και πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένες παθήσεις (Madden & Fox, 2006). Το διαδίκτυο ως πηγή πληροφοριών για την υγεία μπορεί να βελτιώσει την αυτο-φροντίδα και την αναζήτηση υποστήριξης, και να εμπλουτίσει τις πληροφορίες που παρέχουν οι επαγγελματίες υγείας, οδηγώντας σε καλύτερη λήψη αποφάσεων σχετικά με αυτό το ζήτημα (Gallagher, Tedstone Doherty, Moran, & Kartalova-O'Doherty, 2009).

Η βιβλιογραφία σχετικά με τη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως πηγής πληροφοριών για την υγεία είναι ακόμη περιορισμένη. Μια έρευνα σχετικά με τη χρήση του YouTube για το συγκεκριμένο σκοπό, έδειξε ότι το τελευταίο επηρεάζει πολύ έντονα τις πεποιθήσεις των ατόμων για τα ζητήματα υγείας. Αξιόπιστες δημοσιεύσεις από επαγγελματικές οργανώσεις υπάρχουν, αλλά επειδή το ίδιο συχνά εμφανίζονται και ανακριβείς πηγές, είναι εύλογο να σχεδιαστούν ανάλογες παρεμβάσεις για την αύξηση της ευχέρειας των χρηστών στη διάκριση των χρήσιμων πληροφοριών από τις ανακριβείς (Madathil, Rivera-Rodriguez, Greenstein, & Gramopadhye, 2015).

Οι επαγγελματίες υγείας χρησιμοποιούν επίσης το διαδίκτυο για την ενημέρωση σχετικά με ζητήματα υγείας. Περισσότεροι από το 93% των ιατρών στη Νιγηρία χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σεμινάρια, έρευνα, ή εξετάσεις, ενώ περίπου 88% χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για τη φροντίδα ασθενών. Το Google και το Yahoo θεωρήθηκαν οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενες και εύκολα προσβάσιμες πηγές πληροφόρησης (Ajumwon, 2015).

Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν με προηγούμενη έρευνα, η οποία έδειξε ότι 90% των συμμετεχόντων ιατρών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τόσο για τη λύση ενός άμεσου προβλήματος, όσο και για εκπαιδευτικούς λόγους, κυρίως επειδή το διαδίκτυο είναι εύκολο στη χρήση και παρέχει πληροφορίες έγκαιρα (Hughes, Joshi, Lemonde, & Wareham, 2009).

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν τους επαγγελματίες υγείας να σχηματίσουν μια σαφή εικόνα για τις ανάγκες των ασθενών, και στο να εμπλακούν περισσότερο όχι μόνο με τους ασθενείς τους, αλλά και με άλλους συναδέλφους (Hart, 2015). Οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να μοιραστούν γνώσεις μέσω των μέσων μαζικής δικτύωσης, καθώς δικτυώνονται με άλ-

λους επαγγελματίες υγείας, μαθαίνουν νέες πρακτικές, και μοιράζονται ιστορίες από την κλινική πράξη. Τέτοιες δραστηριότητες βοηθούν προώθηση της γνώσης (Panahi, Watson, & Partridge, 2016).

Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι πολύ συχνή στους νεαρούς σε ηλικία ιατρούς για επαγγελματικούς σκοπούς (Cooper, Gelb, Rim, Hawkins, Rodriguez, & Polonec, 2012). Επίσης, πολλοί φοιτητές επαγγελματιών υγείας αναφέρουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διευκολύνουν τη μάθηση και την απόκτηση σημαντικών πληροφοριών στην τάξη (Javed & Bhatti, 2015). Το Facebook και το YouTube είναι πολύ δημοφιλή στους φοιτητές επαγγελματιών υγείας, καθώς χρησιμοποιούνται από το 54% και το 55.4% αυτού του πληθυσμού αντίστοιχα. Στην ίδια μελέτη, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (63.8%) ανέφερε ότι προτιμά τη δημοσίευση στο Facebook για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Αυτό που κινητοποιούσε τους συμμετέχοντες ήταν η άνεση που προσέφερε Facebook στην απόκτηση των πληροφοριών (Campbell & Craig, 2014).

Παρόλο που η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην κλινική πράξη δεν καθορίζεται από σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες, είτε για απόκτηση πληροφοριών είτε για επικοινωνία με ασθενείς, όταν γίνεται με επιφύλαξη, μπορεί να ενισχύσει την παροχή υπηρεσιών από τους κλινικούς και να βελτιώσει τη σχέση ιατρού-ασθενή (Spence, Lachlan, Westerman, & Spates, 2013). Άλλα ευρήματα υποστηρίζουν επίσης ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να διευκολύνουν αυτήν τη σχέση, και γενικά να έχουν θετική επιρροή στην κοινωνία σχετικά με ζητήματα υγείας (Stump, Zilch, Coustasse, 2012).

Προηγούμενες έρευνες σχετικά με την αναζήτηση πληροφοριών για την αφασία στο διαδίκτυο έδειξε ότι είναι πιθανότερες οι συχνές επισκέψεις σε σχετικές ιστοσελίδες εάν ο χρήστης του διαδικτύου έχει έναν ασθενή με αφασία στον άμεσο κοινωνικό του κύκλο (Τσανά & Πρώιου, 2004). Για την παρούσα έρευνα, ενημερώθηκε το περιεχόμενο της ιστοσελίδας της Αφασικής Ομάδας Θεσσαλονίκης, και δημιουργήθηκε μια αντίστοιχη σελίδα στο Facebook, ώστε να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με την αφασία στους χρήστες του διαδικτύου. Αρχικά, έγινε η υπόθεση ότι οι αναφορές των επαγγελματιών υγείας και των μη επαγγελματιών υγείας που συμμετείχαν στην έρευνα θα είναι περισσότερο θετικές από ότι αρνητικές και για τις δυο σελίδες. Επίσης, οι μη επαγγελματίες θα είναι πιο πιθανό να αναφέρουν συχνές επισκέψεις στις δυο σελίδες εάν γνωρίζουν ένα άτομο με αφασία.

Μέθοδος

Δείγμα: Έγινε ευκαιριακή δειγματοληψία. 170 συμμε-

τέχοντες, ηλικιών 18-70 (μέσος όρος 36 ετών, Τ.Α.: 13.6). 85 συμμετέχοντες ήταν επαγγελματίες υγείας των ειδικοτήτων της Νευρολογίας και Παθολογίας (18), Λογοθεραπείας (5), Ψυχολογίας (23), Νοσηλευτικής (21) και Ειδικής Αγωγής (18). Το 65% όλων των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες. Το δείγμα προέρχεται από τις πόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Εργαλεία: Συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο εξάβαθμης κλίμακας Likert (0-5) που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση των δυο σελίδων. Οι πρώτες εννιά ερωτήσεις αφορούσαν τη χρήση διαδικτύου και μέσων κοινωνικής δικτύωσης (π.χ., «Πόσο χρήσιμο είναι το διαδίκτυο στην ενημέρωση σχετικά με ζητήματα υγείας;», «Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε μέσα κοινωνικής δικτύωσης;»), και τη σχέση του συμμετέχοντα με την αφασία (π.χ. «Γνωρίζετε άτομα με αφασία ή άτομα που να έχουν υποστεί αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο;»). Οι υπόλοιπες δέκα αφορούσαν την αξιολόγηση των δυο σελίδων. Συμπεριλήφθηκαν ερωτήσεις σχετικά με τις μεταβλητές της χρησιμότητας πληροφοριών (π.χ. «Πόσο χρήσιμες είναι οι πληροφορίες που προσφέρει η σελίδα στο Facebook;»), της εύκολης πλοήγησης (π.χ. «Μπορείτε να μετακινηθείτε εύκολα μέσα στην ιστοσελίδα;»), της συχνότητας μελλοντικών επισκέψεων (π.χ. «Πόσο συχνά θα επισκέπτεσθε στο εξής τη σελίδα στο Facebook;»), της προτίμησης των δυο σελίδων από άλλα μέσα πληροφόρησης (π.χ. «Θα προτιμήσετε την ιστοσελίδα σε σχέση με άλλες πηγές πληροφόρησης (π.χ. τηλεόραση, ράδιο);») και της σύστασης σελίδων σε άλλους (π.χ. «Θα συστήνατε τη σελίδα στο Facebook ως μέσο πληροφόρησης;»). Εκτός από τις 19 ερωτήσεις, στην αρχή του ερωτηματολογίου έπρεπε να συμπληρωθούν τα δημογραφικά στοιχεία φύλο, μορφωτικό επίπεδο, ηλικία και επάγγελμα.

Διαδικασία: Παρουσιάστηκαν και οι δυο σελίδες στους συμμετέχοντες, και στη συνέχεια οι τελευταίοι συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν με το στατιστικό εργαλείο SPSS, έκδοση 22.0. Αρχικά, ελέγχθηκε η αξιοπιστία του εργαλείου. Ο συντελεστής αξιοπιστίας α του Cronbach ήταν αρκετά υψηλός (0.87). Όπως φαίνεται και στο σχήμα 1 (σελίδα 21), 83.5% των επαγγελματιών υγείας και 71.7% των μη επαγγελματιών υγείας απάντησαν «πολύ» ή «πάρα πολύ» σχετικά με τη χρησιμότητα των πληροφοριών στην ιστοσελίδα, ενώ 70.6% των επαγγελματιών υγείας και 68.3% των μη επαγγελματιών υγείας απάντησαν το ίδιο για τη χρησιμότητα των πληροφοριών στη σελίδα του Facebook. Σχετικά με το πόσο συχνά θα επισκέπτονται την ιστοσελίδα στο μέλλον, περισσότεροι επαγγελματίες υγείας (32.9%) απάντησαν

ότι θα επισκέπτονται την ιστοσελίδα «πολύ» ή «πάρα πολύ» συχνά από ότι μη επαγγελματίες υγείας (18.8%). Επίσης, περισσότεροι επαγγελματίες υγείας (32.9%) από ότι μη επαγγελματίες υγείας (22.4%) απάντησαν το ίδιο για τη σελίδα στο Facebook. Τέλος, 76.4% των επαγγελματιών υγείας και 57.7% της ομάδας ελέγχου ανέφεραν ότι θα προτιμήσουν «πολύ» ή «πάρα πολύ» την ιστοσελίδα αντί άλλων πηγών πληροφόρησης, ενώ 65.9% των πρώτων και 51.8% των δεύτερων ανέφεραν το ίδιο για τη σελίδα στο Facebook.

Κανένας επαγγελματίας υγείας (0%) δεν ανέφερε ότι οι πληροφορίες στην ιστοσελίδα είναι μηδαμινής χρησιμότητας, και μόνο 2.4% της ομάδας ελέγχου θεώρησαν ότι οι πληροφορίες στην ιστοσελίδα δεν είναι καθόλου χρήσιμες. Επίσης μόνο 1.2% και των δυο ομάδων ανέφερε ότι θεωρεί τις πληροφορίες στη σελίδα στο Facebook καθόλου χρήσιμες. Λιγότεροι επαγγελματίες υγείας από ότι μη επαγγελματίες υγείας ανέφεραν ότι δε θα ξαναεπισκεφτούν την ιστοσελίδα (9.4% και 15.3% αντίστοιχα) ή τη σελίδα στο Facebook (14.3% και 22.4% αντίστοιχα) στο μέλλον. Επίσης, μόνο 1.2% των επαγγελματιών υγείας και 3.5% της ομάδας ελέγχου δε θα προτιμήσει την ιστοσελίδα από άλλες πηγές πληροφόρησης, και μόνο 3.6% των επαγγελματιών υγείας δε θα προτιμήσει τη σελίδα στο Facebook. Είναι όμως ενδιαφέρον ότι 12.9% της ομάδας ελέγχου ανέφερε ότι δε θα προτιμήσει τη σελίδα στο Facebook, ποσοστό πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο των επαγγελματιών υγείας, και το ποσοστό της ίδιας ομάδας που αφορά την προτίμηση της ιστοσελίδας από άλλες πηγές.

Είναι επίσης σημαντικό να καταγραφούν οι συχνότερες αναφορές για τα συγκεκριμένα αντικείμενα του ερωτηματολογίου, και για τις δυο ομάδες. Οι πληροφορίες στην ιστοσελίδα εκτιμήθηκαν περισσότερο συχνά ως «πολύ» χρήσιμες από τους επαγγελματίες υγείας (55.3%), και την ομάδα ελέγχου (54.1%). Η πιο συχνή αναφορά για τη χρησιμότητα των πληροφοριών στη σελίδα του Facebook ήταν επίσης «πολύ», και για τους επαγγελματίες υγείας (48.2%), αλλά και για την ομάδα ελέγχου (56.5%).

Σχετικά με τις μελλοντικές επισκέψεις στην ιστοσελίδα, η πιο συχνή απάντηση ήταν «μέτρια» για τους επαγγελματίες υγείας (41.2%) και «λίγο» για την ομάδα ελέγχου (35.3%). Για τη σελίδα στο Facebook, η πιο συχνή απάντηση σχετικά με τις μελλοντικές επισκέψεις ήταν «μέτρια» για τους επαγγελματίες υγείας (32.9%), και «λίγο» για την ομάδα ελέγχου (29.4%).

Τέλος, όταν ρωτήθηκαν οι συμμετέχοντες σχετικά με την προτίμηση της ιστοσελίδας αντί άλλων πηγών πληροφόρησης, οι περισσότεροι επαγγελματίες υγείας απάντησαν «πολύ» (43.5%), και το ίδιο και το μεγαλύτερο μέρος της ομάδας ελέγχου (42.4%). Το μεγαλύτερο μέρος και των δυο ομάδων απάντησε «πολύ» σχετικά με την προτίμηση της σελίδας στο Facebook αντί άλλων

πηγών (40% των επαγγελματιών υγείας and 31.8% των μη επαγγελματιών υγείας).

Σχετικά με τη δεύτερη υπόθεση, συσχετίσεις μεταξύ του αντικειμένου 8 (που αφορούσε το αν γνωρίζει ο συμμετέχων άτομα με αφασία ή ασθενείς αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου) και των αντικειμένων που αφορούσαν τη χρησιμότητα των πληροφοριών της ιστοσελίδας (αντικείμενο 10) και της σελίδας στο Facebook (αντικείμενο 11) δεν οδήγησαν σε στατιστικώς σημαντικά αποτελέσματα ($r=0.130$, $p=0.237$, και $r=0.187$, $p=0.086$). Ωστόσο, συσχετίσεις μεταξύ του αντικειμένου 8 και αυτών που αφορούσαν μελλοντικές επισκέψεις στην ιστοσελίδα (αντικείμενο 14) και τη σελίδα στο Facebook (αντικείμενο 15) ήταν στατιστικώς σημαντικές ($r=0.508$, $p<0.01$, και $r=0.351$, $p<0.01$). Βρήκαμε επίσης στατιστικώς σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του αντικειμένου 8 και αυτών που αφορούσαν την προτίμηση της ιστοσελίδας (αντικείμενο 16) και της σελίδας στο Facebook (αντικείμενο 17) από άλλες πηγές πληροφόρησης ($r=0.279$, $p<0.01$, και $r=0.29$, $p<0.01$), κάτι που επιβεβαιώνει μερικώς τη δεύτερη υπόθεση.

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι η πρώτη υπόθεση επαληθεύεται, εφόσον οι αναφορές των δυο ομάδων σχετικά με τις δυο σελίδες είναι κατά κανόνα θετικές. Ωστόσο, τα ποσοστά των αναφορών σχετικά με τις μελλοντικές επισκέψεις των δυο ομάδων στις σελίδες ήταν σημαντικά χαμηλότερα από τα ποσοστά της χρησιμότητας των πληροφοριών και της προτίμησης των δυο σελίδων από άλλες πηγές. Αυτό το εύρημα ίσως υποδεικνύει ότι ενώ οι δυο σελίδες δημιούργησαν θετική εντύπωση στους συμμετέχοντες, οι τελευταίοι ένιωσαν ότι δε θα χρειαστούν τέτοιου είδους πληροφορίες στο άμεσο μέλλον. Η ιδέα αυτή υποστηρίζεται και από το υψηλότερο ποσοστό αρνητικών αναφορών σχετικά με τις μελλοντικές επισκέψεις στις δυο σελίδες από άτομα της ομάδας ελέγχου. Τα ποσοστά των επαγγελματιών υγείας υποδεικνύουν ότι αυτή η ομάδα εκτίμησε περισσότερο τις δυο σελίδες από ότι τις εκτίμησε η ομάδα ελέγχου. Πιθανόν ακαδημαϊκοί λόγοι και λόγοι σχετιζόμενοι με την κλινική πράξη να επηρέασαν τις αναφορές αυτής της ομάδας. Τέλος οι αναφορές ήταν θετικές για την ιστοσελίδα πιο συχνά από ότι για τη σελίδα στο Facebook, και οι αρνητικές αναφορές ήταν λιγότερο συχνές για την πρώτη.

Η δεύτερη υπόθεση επιβεβαιώθηκε μερικώς. Ενώ το να γνωρίζει κάποιος συμμετέχων ένα άτομο με αφασία δε συσχετίστηκε σημαντικά με την αναφερθείσα χρησιμότητα των πληροφοριών στις δυο σελίδες, συσχετίστηκε στατιστικώς σημαντικά με τις μελλοντικές επισκέψεις και την προτίμηση των δυο σελίδων αντί άλλων

πηγών πληροφόρησης. Σύμφωνα με αυτά τα ευρήματα, όσο περισσότερα άτομα με αφασία γνωρίζει ένας συμμετέχων, τόσο πιο πιθανό είναι να επισκεφθεί τις δυο σελίδες και να προτιμήσει τις σελίδες από άλλες πηγές. Η απουσία συσχέτισης μεταξύ της προσλαμβανόμενης χρησιμότητας των πληροφοριών στις δυο σελίδες και του να γνωρίζει ασθενείς με αφασία ο συμμετέχων υποδεικνύει ότι οι συμμετέχοντες θεώρησαν τις πληροφορίες χρήσιμες, ακόμη και αν δε γνώριζαν ασθενείς με τη διαταραχή.

Επιπλέον δείγμα θα μπορούσε να εντοπίσει λεπτότερες διαφορές στην αξιολόγηση των δυο σελίδων, αλλά και η δημιουργία εργαλείων για την αξιολόγηση του τρόπου παροχής πληροφοριών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη. Σίγουρα η επιτυχής απόκτηση αξιόπιστων πληροφοριών χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση, ώστε Facebook να αποτελέσει σημαντική πηγή αξιόπιστων και επαρκών πληροφοριών και υπηρεσιών.

Η παρούσα έρευνα επιβεβαιώνει ότι η αναφερόμενη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης υπηρετεί όλο και περισσότερο τον σκοπό της αναζήτησης πληροφοριών υγείας για τους επαγγελματίες υγείας και το γενικό πληθυσμό. Η σελίδα The Conversation (www.theconversation.edu.au) είναι ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης που προτιμάται για την απόκτηση αξιόπιστων και έγκυρων επιστημονικών πληροφοριών. Η σελίδα The Conversation επιτρέπει ανταλλαγή απόψεων και ενισχύει την εμπλοκή του χρήστη, παρέχει ανατροφοδότηση, είναι ανοιχτή στο κοινό και εύκολα προσβάσιμη (Ferguson, 2013). Το Twitter χρησιμοποιείται επίσης συχνά από επαγγελματίες υγείας για την προώθηση ιδεών και επιστημονικών ευρημάτων (Lo, Wu, Morra, Lee, & Reeves, 2012).

Η πλειοψηφία των επαγγελματιών υγείας χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για επαγγελματικούς σκοπούς. Τα αναφερόμενα πλεονεκτήματα των μέσων αυτών είναι η διαφάνεια, η αμφίδρομη αλληλεπίδραση, και η ικανότητα να απευθυνθούν σε συγκεκριμένες και πολυπληθείς ομάδες ατόμων. Οι κύριοι λόγοι χρήσης τους αφορούσαν την αύξηση της ενημέρωσης, η ανταλλαγή πληροφοριών και η δικτύωση με άλλους επαγγελματίες υγείας (Dooley, Jones, & Iverson, 2014). Μια άλλη έρευνα βρήκε ότι 95% των συμμετεχόντων διατηρούσε λογαριασμό στο Facebook για παρεμφερείς λόγους (Anderson & Guyton, 2013).

Συμπέρασμα

Στην παρούσα έρευνα εξετάσαμε πώς αξιολόγησαν την ιστοσελίδα της Αφασικής Ομάδας Θεσσαλονίκης και τη σελίδα της στο Facebook μια ομάδα επαγγελματιών υγείας που ασχολούνται με την αποκατάσταση της αφασί-

ας, και μια ομάδα συμμετεχόντων που δεν ήταν επαγγελματίες υγείας. Περαιτέρω έρευνα και ποιοτικές μέθοδοι συλλογής δεδομένων θα μπορούσαν να εντοπίσουν πιο εκλεπτυσμένες διαφορές μεταξύ των στάσεων των δυο ομάδων αναφορικά με την υγεία γενικότερα, και τους σκοπούς της αναζήτησης πληροφοριών υγείας στο διαδίκτυο. Ωστόσο, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν εξαιρετικά περιορισμένες πηγές πληροφόρησης σχετικά με την αφασία στην Ελλάδα. Η ιστοσελίδα της Αφασικής Ομάδας Θεσσαλονίκης και η σελίδα της στο Facebook είναι μέρος μιας σημαντικής προσπάθειας για παροχή έγκαιρων και ακριβέστερων πληροφοριών για την αφασία τόσο στους επαγγελματίες υγείας, όσο και στο γενικό πληθυσμό.

Οι προσδοκίες και η επανατροφοδότηση για την ιστοσελίδα και τη σελίδα στο Facebook θα πρέπει να εξεταστούν σε βάθος, και η τακτική ενημέρωση των δυο σελίδων κρίνεται απαραίτητη. Για παράδειγμα, σύνδεσμοι σε πρόσφατα αναπτυσσόμενες ιστοσελίδες ή εφαρμογές αποκατάστασης θα ενσωματώνονται συχνά στις δυο σελίδες. Η ποιοτική έρευνα θα μπορούσε επίσης να εντοπίσει ασυμφωνίες στον τρόπο αναζήτησης πληροφοριών υγείας στο διαδίκτυο μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και του γενικού πληθυσμού. Οι στάσεις και οι στρατηγικές των ατόμων στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας των πληροφοριών σχετικά με ζητήματα υγείας όπως αυτές παρέχονται στο διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει επίσης να εξεταστούν.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε τα μέλη της Αφασικής Ομάδας Θεσσαλονίκης, τα οποία συμμετείχαν στην επιμέλεια της ιστοσελίδας και της σελίδας του Facebook, καθώς και τους επαγγελματίες υγείας που αφιέρωσαν χρόνο στη συμμετοχή στην παρούσα έρευνα.

Δήλωση αντικρουόμενων συμφερόντων

Οι συγγραφείς δηλώνουν απουσία αντικρουόμενων συμφερόντων σχετικά με την έρευνα, τη συγγραφή, και τη δημοσίευση του παρόντος άρθρου.

Χρηματοδότηση

Η παρούσα έρευνα δε χρηματοδοτήθηκε από κανένα δημόσιο, ιδιωτικό ή μη κερδοσκοπικό φορέα.

Σημειώσεις

Όλα τα στατιστικά δεδομένα είναι διαθέσιμα για αποστολή ως βάση δεδομένων του SPSS, μετά από επικοινωνία με τους συγγραφείς.

Βιβλιογραφία

1. Ajuwon, G. A. (2015). Internet accessibility and use of online health information resources by doctors in training healthcare institutions in Nigeria. *Library Philosophy and Practice*, 0_1.
2. AlGhamdi, K. M., & Moussa, N. A. (2012). Internet use by the public to search for health-related information. *International Journal of Medical Informatics*, 81(6), 363-373.
3. Anderson, S. C., & Guyton, M. R. (2013). Ethics in an age of information seekers: A survey of licensed health-care providers about online social networking. *Journal of Technology in Human Services*, 31(2), 112-128.
4. Campbell, B. C., & Craig, C. M. (2014). Health professions students academic and personal motivations for using social media. *The International Journal of Communication and Health*, 3, 26-33
5. Cline, R. J., & Haynes, K. M. (2001). Consumer health information seeking on the Internet: the state of the art. *Health education research*, 16(6), 671-692.
6. Cooper, C. P., Gelb, C. A., Rim, S. H., Hawkins, N. A., Rodriguez, J. L., & Polonec, L. (2012). Physicians who use social media and other internet-based communication technologies. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 19(6), 960-964.
7. Dooley, J. A., Jones, S. C., & Iverson, D. (2014). Using Web 2.0 for health promotion and social marketing efforts: lessons learned from Web 2.0 experts. *Health marketing quarterly*, 31(2), 178-196.
8. Ferguson, C. (2013). It's time for the nursing profession to leverage social media. *Journal of Advanced Nursing*, 69(4), 745-747.
9. Fox, S. (2008). *The engaged e-patient population*. Washington, DC: Pew Internet & American Life Project .
10. Gallagher, S., Tedstone Doherty, D., Moran, R., & Kartalova-O'Doherty, Y. (2008). Internet use and seeking health information online in Ireland: demographic characteristics and mental health characteristics of users and non-users. Dublin: Health Research Board.
11. Hart, C. (2015). Social media and clinical research. *Clinical Investigation*, 5(5), 429-431.
12. Hughes, B., Joshi, I., Lemonde, H., & Wareham, J. (2009). Junior physician's use of Web 2.0 for information seeking and medical education: a qualitative study. *International Journal of Medical Informatics*, 78(10), 645-655.
13. Javed, M. W., & Bhatti, R. (2015). Usage of Social Media by Medical and Dental Students at Nishtar Medical College, Multan, Pakistan. *Journal of Hospital Librarianship*, 15(1), 53-64.
14. Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A., & Zickuhr, K. (2010). *Social Media & Mobile Internet Use among Teens and Young Adults. Millennials*. Pew internet & American life project.
15. Lo, V., Wu, R. C., Morra, D., Lee, L., & Reeves, S. (2012). The use of smartphones in general and internal medicine units: a boon or a bane to the promotion of interprofessional collaboration?. *Journal of Interprofessional Care*, 26(4), 276-282.
16. Madathil, K. C., Rivera-Rodriguez, A. J., Greenstein, J. S., & Gramopadhye, A. K. (2015). Healthcare information on YouTube: a systematic review. *Health informatics journal*, 21(3), 173-194.
17. Madden, M., & Fox, S. (2006). *Finding answers online in sickness and in health (Vol. 2)*. Washington, DC: Pew Internet & American Life Project.
18. Panahi, S., Panahi, S., Watson, J., Watson, J., Partridge, H., & Partridge, H. (2016). Conceptualising social media support for tacit knowledge sharing: physicians' perspectives and experiences. *Journal of Knowledge Management*, 20(2), 344-363.
19. Spence, P. R., Lachlan, K. A., Westerman, D., & Spates, S. A. (2013). Where the gates matter less: Ethnicity and perceived source credibility in social media health messages. *Howard Journal of Communications*, 24(1), 1-16.
20. Stump, T., Zilch, S., & Coustasse, A. (2012). The emergence and potential impact of medicine 2.0 in the healthcare industry. *Hospital topics*, 90(2), 33-38.
21. Tsana, M. (2004). *The website as a source of information for aphasia*. Senior Thesis, completed with H. Proios, TEI of Patras, Department of Speech & Language Therapy.

Ερωτηματολόγιο

Φύλο:

Ηλικία:

Επάγγελμα:

Μορφωτικό επίπεδο:

Σε κάθε ερώτηση απαντήστε κυκλώνοντας τον αριθμό που θεωρείτε ότι σας αντιπροσωπεύει: 0=καθόλου, 1=ελάχιστα, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=πολύ, και 5= πάρα πολύ

Χρήση διαδικτύου και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, και σχέση με την αφασία

1. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο;

0 1 2 3 4 5

2. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

0 1 2 3 4 5

3. Πόσο χρήσιμο είναι το διαδίκτυο στην ενημέρωση σχετικά με ζητήματα υγείας;

0 1 2 3 4 5

4. Πόσο χρήσιμα είναι τα μέσα μαζικής δικτύωσης στην ενημέρωση σχετικά με ζητήματα υγείας;

0 1 2 3 4 5

5. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο για να αναζητήσετε πληροφορίες υγείας;

0 1 2 3 4 5

6. Πόσο αξιόπιστες είναι οι πληροφορίες για ζητήματα υγείας που υπάρχουν στο διαδίκτυο;

0 1 2 3 4 5

7. Γνωρίζετε τι είναι η αφασία;

0 1 2 3 4 5

8. Γνωρίζετε άτομα με αφασία ή άτομα που να έχουν υποστεί αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο;

0 1 2 3 4 5

9. Πόσο συχνά επισκεφτήκατε ιστοσελίδες ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να βρείτε πληροφορίες για αυτόν/-ήν;

0 1 2 3 4 5

Αξιολόγηση της σελίδας

10. Πόσο χρήσιμες είναι οι πληροφορίες που προσφέρει η ιστοσελίδα;

0 1 2 3 4 5

11. Πόσο χρήσιμες είναι οι πληροφορίες που προσφέρει η σελίδα στο Facebook;

0 1 2 3 4 5

12. Μπορείτε να μετακινηθείτε εύκολα μέσα στην ιστοσελίδα;

0 1 2 3 4 5

13. Μπορείτε να μετακινηθείτε εύκολα στη σελίδα στο Facebook;

0 1 2 3 4 5

14. Πόσο συχνά θα επισκέπτεσθε στο εξής την ιστοσελίδα;

0 1 2 3 4 5

15. Πόσο συχνά θα επισκέπτεσθε στο εξής τη σελίδα στο Facebook;

0 1 2 3 4 5

16. Θα προτιμήσετε την ιστοσελίδα σε σχέση με άλλες πηγές πληροφόρησης (π.χ. τηλεόραση, ράδιο);

0 1 2 3 4 5

17. Θα προτιμήσετε την σελίδα στο Facebook σε σχέση με άλλες πηγές πληροφόρησης (π.χ. τηλεόραση, ράδιο);

0 1 2 3 4 5

18. Θα συστήνατε την ιστοσελίδα ως μέσο πληροφόρησης;

0 1 2 3 4 5

19. Θα συστήνατε τη σελίδα στο Facebook ως μέσο πληροφόρησης;

0 1 2 3 4 5